

Ρήγας Βελεστινλής (1757-1978)

(Αντώνιος Κυριαζής, πραγματικό όνομα)

Έργα: το Σχολείον των ντελικάτων Εραστών (1790), το Φυσικής απάνθισμα(1790), το Ηθικός Τρίπους(1797), Το Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας (1797), Τα Δίκαια του ανθρώπου(1797), Θούριος (1797).

Θούριος

Θεματικά κέντρα

- Ελευθερία ή θάνατος.
- Κοινός όρκος και αγώνας των Ελλήνων για την ελευθερία.
- Συλλογική ευθύνη για την τύχη της Ελλάδας.

Είναι ένας **πατριωτικός επαναστατικός ύμνος** που διακρίνεται για τον εθνεγερτικό χαρακτήρα του μέσα από τον οποίο προβάλλεται το κοινωνικοπολιτικό όραμα του Ρήγα και οι αρχές του νεοελληνικού διαφωτισμού. Τυπώθηκε στα 1797 και το πλήρες κείμενο αποτελείται από 126 στίχους. Θούριος: ορμητικός, πολεμικός.

Γλώσσα του ποιήματος: δημοτική(φαναριώτικη) με ιδιωματισμούς(σε ψένουν, στες ράχες), άμεση και ζωντανή. Το μέτρο είναι ιαμβικό και ο στίχος δεκατρισύλλαβος οξύτονος που χωρίζεται σε δύο ημιστίχια (επτασύλλαβο και εξασύλλαβο). Η ομοιοκαταληξία είναι ζευγαρωτή. Η γλώσσα του ποιήματος σε συνδυασμό με το μέτρο και την ομοιοκαταληξία αποδίδουν τα δυνατά αισθήματα που είναι ο πατριωτικός ενθουσιασμός και η αγάπη για την ελευθερία.

Ύφος του ποιήματος: άμεσο, ζωντανό, παραστατικό, φλογερό, πατριωτικό, επαναστατικό.

1η ενότητα: στίχοι 1-8: Οι δυσκολίες των κλεφτών εξαιτίας της σκλαβιάς

Ο Ρήγας ξεκινά τον ύμνο του με ένα ξέσπασμα αγανάκτησης για την άθλια ζωή στην οποία έχει οδηγήσει τους Έλληνες η σκλαβιά. Οι Έλληνες προσφωνούνται παλληκάρια για να αναδειχτεί το ψυχικό και πνευματικό μεγαλείο τους. Ήρθε η ώρα επιτέλους για τους Έλληνες να αποτινάξουν τον τουρκικό ζυγό που τους έχει εξαναγκάσει να ζουν μια ζωή μοναχική στις σπηλιές σαν τα θηρία, απομονωμένοι και αποκομμένοι από τον κοινωνικό περίγυρο τους.

Ο Ρήγας χρησιμοποιεί το α πληθυντικό πρόσωπο εντάσσοντας και τον εαυτό του σε αυτούς που πρέπει να αγωνιστούν, διατυπώνει ρητορικά ερωτήματα με τα οποία καλεί τους Έλληνες να επαναστατήσουν και στο τέλος διατυπώνει το γνωμικό με το στοιχείο της υπερβολής: καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή.

Σχήματα λόγου: παρομοίωση(σα λιοντάρια), μεταφορά(πικρή σκλαβιά, χάνουμε αδέλφια), αντίθεση(σκλαβιά-φυλακή)

2η ενότητα: στίχοι: 9-20: Οι οδυνηρές συνέπειες της δουλείας

Χρησιμοποιεί το β' ενικό πρόσωπο γιατί απευθύνεται σε όλους τους σκλαβωμένους και τους καλεί να σκεφτούν τις συνέπειες της δουλείας: απώλεια ανθρωπίνης ζωής, απόλυτη υποταγή στον σουλτάνο, θάνατος ακόμα και γι αυτούς που κατέχουν υψηλά αξιώματα, στασιμότητα και κανένα όφελος για τους Έλληνες.

Σχήματα λόγου: μεταφορά(σε ψένουν, το αίμα σου να πιει)

3η ενότητα: στίχοι 21-30: Προτροπή σε αγώνα της πατρίδας για απελευθέρωση

Ο Ρήγας καλεί τους Έλληνες με τη χρήση του β' ενικού και α' πληθυντικού προσώπου να ορκιστούν στον Σταυρό πως θα καταλύσουν την τουρκική τυραννία και θα εκλέξουν ικανούς και άξιους ηγέτες που θα χαρακτηρίζονται από πατριωτισμό και θα αναλάβουν την οργάνωση της πατρίδας με βάση τους νόμους. Η υπακοή στους νόμους είναι απαραίτητη, αφού η αναρχία αποτελεί ένα άλλο είδος σκλαβιάς στην οποία οι άνθρωποι δεν μπορούν να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους.

Θρησκεία, πατρίδα και ελευθερία ταυτίζονται και θεωρούνται υπέρτατες αξίες.

Σχήματα λόγου: προσωποποίηση(οι νόμοι, η πατρίδα), παρομοίωση(η αναρχία ομοιάζει τη σκλαβιά, σαν θηρία), μεταφορά(σκληρή σκλαβιά).

4η ενότητα: στίχοι 31-40: Ο ιερός όρκος των Ελλήνων για την αποτίναξη του ξένου ζυγού

Στον όρκο υπάρχουν οι εξής δεσμεύσεις: οι Έλληνες ποτέ δε θα δεχτούν τις απόψεις των τυράννων, δε θα εργαστούν για τα συμφέροντά τους, δε θα υποταχτούν σε αυτούς με τη θέληση τους ούτε θα ξεγελαστούν από τις υποσχέσεις τους. Θα μείνουν πιστοί στην πατρίδα τους και στον αρχηγό που θα διευθύνει τον πόλεμο ενώ σκληρή θα είναι η τιμωρία για τους παραβάτες του όρκου.

Σχήματα λόγου: παρομοίωση(σαν καπνός), υπερβολή(ν' αστράψει καπνός)

Δραστηριότητες:

1. Να γράψετε μια δική σας μικρή ενότητα σε πεζό λόγο που να μιλάτε για μια δική σας μεγάλη αρετή που πρέπει να διαθέτουν οι Έλληνες
2. Να επισημάνετε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στους δύο όρκους

Ο όρκος των φιλικών(απόσπασμα)

Τέλος πάντων ορκίζομαι εις Σε, ω ιερὰ πλὴν τρισάθλια Πατρίς ! Ορκίζομαι εις τας πολυχρονίους βασάνους Σου. Ορκίζομαι εις τα πικρά δάκρυα τα ὁποῖα τόσους αἰῶνας ἔχυσαν καὶ χύνουν τα ταλαίπωρα τέκνα Σου, εις τα ἴδια μου δάκρυα, χυνόμενα κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν, καὶ εις τὴν μέλλουσαν ἐλευθερίαν των ὁμογενῶν μου ὅτι ἀφιερώνομαι ὅλως εις Σε. Εἰς τὸ ἐξῆς συ θέλεις εἶσαι ἡ αἰτία καὶ ὁ σκοπὸς των διαλογισμῶν μου. Τὸ ὄνομά σου ὁ ὁδηγὸς των πράξεών μου, καὶ ἡ εὐτυχία Σου ἡ ἀνταμοιβή των κόπων μου. Ἡ θεία δικαιοσύνη ας ἐξαντλήσῃ ἐπάνω εις τὴν κεφαλὴν μου ὅλους τοὺς κεραυνούς της, τὸ ὄνομά μου νὰ εἶναι εις ἀποστροφὴν, καὶ τὸ υποκείμενόν μου τὸ ἀντικείμενον της κατάρας καὶ τοῦ ἀναθέματος των Ὁμογενῶν μου, ἀν ἴσως λησμονήσω εις μίαν στιγμήν τας δυστυχίας των καὶ δὲν ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου. Τέλος ὁ θάνατός μου ας εἶναι ἡ ἀφευκτος τιμωρία τοῦ ἀμαρτήματός μου, δια νὰ μὴ λησμονῶ τὴν ἀγνότητα της Ἐταιρείας με τὴν συμμετοχὴν μου".

ΑΠΟ ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΓΕΡΑΚΙΝΗ